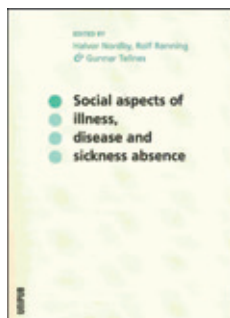

Å forstå langtidssykefraværet

Halvor Nordby, Gunnar Tellnes,
Rolf Rønning, red.

Social aspects of illness, disease and sickness absence

287 s, tab, ill. Oslo: Unipub, 2011. Pris NOK 349
ISBN 978-82-7477-480-3

Denne boken er et resultat av et norsk-svensk forfattersamarbeid om hvilken betydning sosiale faktorer har for sykefraværet. Redaktørene peker på at vi trenger både empiriske studier og et teoretisk kunnskapsgrunnlag for å forstå langtidssykefraværet i Skandinavia. Et helt sentralt anliggende er å bidra til en grunnleggende teoretisk forståelse av hva som ligger i de engelske begrepene «illness», «disease» og «sickness». I mange kontroversielle trygdesaker opptrer det nettopp pasienter med sterke subjektive helseplager (illness) uten noen klart definert sykdomsdiagnose (disease) som årsak til sykefraværet (sickness). Man diskuterer også hvilken underliggende rolle skam kan ha når det gjelder langtidssykefraværet i dagens samfunn og en teoretisk modell for å forstå fenomenet utbrenthet. I den empiriske delen refereres det også til Karasek & Theorells teori om betydningen av krav, kontroll og sosial støtte i arbeidslivet.

Boken har en teoretisk og en empirisk del. Hvert kapittel starter med et sammendrag. Den første delen består av fem kapitler som bidrar til å utvikle en teoretisk verktøykasse med viktige begreper for gode trygdemedisinske holdninger, kunnskaper og ferdigheter. Den empiriske delen består av sju kapitler bygd opp som vitenskapelige artikler, de beskriver kvantitative og kvalitative studier med utgangspunkt i den teoretiske delen. Forfatterne har studert samspillet mellom sykefravær, reorganiseringer i arbeidslivet og konflikter på jobben og i privatlivet, hvorfor sykefraværet er høyere blant kvinner i lys av forskjeller i psykososialt arbeidsmiljø, hvorfor mange kvinner velger å arbeide deltid for å berge helsen, hvilken betydning natur- og kulturopplevelser kan ha i rehabiliteringsarbeidet og betydningen av psykososiale mestringsproblemer. Mot slutten evalueres effekten på skolefraværet av et entreprenørskapsprogram i videregående skole og betydningen av livsstil for langtidsfravær i arbeidslivet.

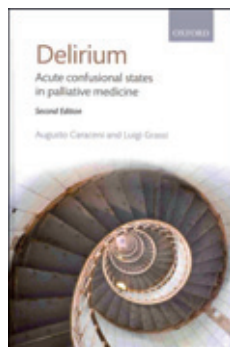
Social aspects of illness, disease and sickness absence vil være av stor interesse for alle som befatter seg med trygdemedisin – i NAV, i helsetjenesten, i arbeidslivet og ved universiteter og høyskoler. Den bidrar til kunnskapsgrunnlaget for trygdeforvaltning, forskning, praksis, undervisning og læring. Gjennom å beskrive sykefraværets dynamiske og relasjonelle natur kan den kanskje også bidra til å utvikle fagfolks empatiske evner overfor pasienter med mestringsutfordringer.

Utgivelsen er en godt utformet paperback. Sammendraget i starten av hvert kapittel fungerer godt både som introduksjon til kapitlene og som oppsummering for å rekapitulere innholdet. Formen og kvaliteten i den empiriske delen varierer noe fra kapittel til kapittel, uten at dette skjemmer nevneverdig. I dagens tabloide samfunn pågår det mange unyanserte offentlige debatter. En av dem handler om langtidssykefraværet. Denne boken vil kunne bidra til å nyansere debatten hvis den blir lest av dem som ytrer meninger om fenomenet.

Steinar Krokstad

HUNT forskningscenter
Institutt for samfunnsmedisin
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Klokt og grundig om vanskelig tilstand

Augusto Caraceni, Luigi Grassi

Delirium

Acute confusional states in palliative medicine. 2. utg. 275 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2011. Pris GBP 55
ISBN 978-0-19-957205-2

Få hendelser er så opprivende for en familie eller for personellet på post som en akutt forvirringstilstand med voldsom, utagerende atferd hos en alvorlig syk person. Akutt delirium er da også blant de mest utfordrende tilstander innen geriatri, intensivmedisin og palliasjon, og den er erfaringsmessig ikke viet nok oppmerksomhet. En særskilt utfordring er knyttet til hypoaktivt delirium, som ofte ikke oppdages, men har stor prognostisk betydning.

Dette er en lærebok om delirium, skrevet av en psykiater og en nevrolog med betydelig erfaring fra palliativ medisin. Begge forfatterne er italienske, og det er flere steder et litt komplisert, snirklete engelsk. Den fremstår likevel som leservennlig, med oversiktlig layout, innbydende innbinding og en talende omslagsillustrasjon.

Her dekkes alle aspekter ved delirium: epidemiologi, patofysiologi og etiologi, klinisk presentasjon, diagnostikk og behandling. Utgivelsen er krydret med pasienteksempler og illustrerende kasuistikker. Delirium med svært ulik etiologi behandles – «palliative medicine» i tittelen bør tolkes i veldig vid forstand. Postoperativt delirium, delirium hos barn, delirium hos gamle og delirium ved kreftsykdom samt terminalt delirium er viet spesiell oppmerksomhet. Et eget kapittel om pårørende er nytt i denne annentutgaven, der drøftes det grundig hvordan delirium og terminal sykdom virker inn på dem som står rundt pasienten og hvordan patologiske sorgreaksjoner kan forebygges. Siste del er en svært fyldig referanseliste på 50 sider og et appendix med de fem mest brukte kartleggingsverktøyene for delirium.

Forfatterne har enorm innsikt i og oversikt over sitt tema, og utgivelsen fremstår nesten som for grundig og detaljert. Er det f.eks. realistisk at alle pasienter med delirium skal gjennomgå full nevrologisk undersøkelse? Samtidig benyttes spennende innfallsvinkler i skjæringspunktet mellom palliasjon, nevrologi og psykiatri.

Delirium er en skattkiste for alle som ønsker å lære mer om denne krevende tilstanden, uavhengig av medisinsk fagområde. Den bør også være tilgjengelig som oppslagsbok der man støter på deliriøse pasienter.

Dagny Faksvåg Haugen

Kompetansesenter i lindrende behandling
Helseregion Vest